

mændene. Det er ligeledes en Hensigtning, jeg gjør. — Endvidere haaber jeg, at den høitærede Minister er enig med mig om, at skal der være et Kompagni Feltartilleri, maa dette ogsaa i Fremtiden have Heste til Bepænding. Det have vi nemlig ikke haft hidtil. Staten har faaet bevilget ved Lov 12te Februar 1872 12 § pr. Ld. Hartorn for at holde Heste til Væbningen; Pengene ere komne ind i Statskassen, men Heste ere ikke blevne ydede til Væbningens Øvelser. Det er en Kjendsgjerning; men jeg føler mig forvisset om, at der vil i alt Fald blive en komplet Bepænding ved Øvelserne, ligesom ogsaa Noget til Rytteriet, forsaavidt som det skal bibeholdes. Dersom dette og navnlig det, at Officererne skulle kommanderes herover til Øvelse, skulde forarsage en saa betydelig Udgift, at det — som den høitærede Minister anførte — vilde medføre en Overstridelse af Udgiftsoverslaget for Bornholms Væbning, saa vil jeg henvende mig om det ikke kan gaa an at lade det egentlige Rytteri som en særskilt Afdeling bortfalde. Efter min Mening — men jeg udtaler mig som sagt her med stor Tilbageholdenhed — maa Hensigten med Rytteriet vel væsentligst være den, at det skal tjene som Ordonnansseffadron, thi til Sikkerhedsstjeneste behøve vi jo ikke Rytteriet, og dertil vilde det jo ogsaa i alt Fald være for Lidt; men det forekommer mig da, at det fornødne Mandskab til Ordonnansstjenesten i Krigstid og tildeels ogsaa i Fredstid maatte kunne uddannes ved Feltbatterierne som Trænfonstabler. Det er jo vitterligt nok, at Trænfonstablerne have tilstrækkelig kavalleristift Uddannelse til at kunne udføre Ordonnansstjeneste, hvortil de jo ogsaa bruges ved Feltartilleriet, og derved vilde man altsaa kunne bespare Rammen til Rytteriet. Dette er en Tanke, som jeg ikke selv er Opfinder af, men som har vundet temmelig stor Tilslutning paa Bornholm, og som man tror er god. Det var blot disse Hensigtninger jeg vilde gjøre med Hensyn til Væbningens rent militære Forhold.

Jeg har endnu kun et Par Bemærkninger at gjøre med Hensyn til den rent borgerlige Side af Sagen. Jeg forudsætter nemlig, at Væbningen i dens nye Stikfelse ganske anderledes end nu vil være tilgængelig for Øvrigheden til Brug ved Ordenens Opretholdelse paa Øen. Det er mig nemlig bekendt, at under nogle Arbejdsopstier ved Hælsø henvendte Øvrigheden sig til Kommandantstabet — ikke til den nuværende Kommandant, det maa jeg udtrykkelig bemærke — med Forespørgsel om, hvorvidt Øvrigheden eller Politiet fremtidig, naar deslige Tilfælde skulde indtræffe, kunde gjøre Regning paa fra Kommandantstabet at faae leveret Mandskab til Ordenens Opretholdelse, og dertil havde Kommandantstabet givet et Svar — om det var givet i optima forma, som man siger, veed jeg ikke —, som gif ud paa, at, dersom der skulde ske en Indkaldelse

af Væbningens Mandskab, saa maatte denne ske paa Oversøvrighedens eller Politiets Bekostning. Det forekommer mig, at ved dette Svar borttages egentlig det, som enhver Bornholmer netop anser som en Borgen for Ordenens Opretholdelse paa Øen, og der er desuden et andet Spørgsmaal, som hænger sammen hermed, nemlig det Spørgsmaal, hvorvidt Kommandantstabsinstrugen af 1817 for Bornholms Militærkommandant endnu staaer ved Magt og har Retgyldighed? Der herfter paa dette Omraade stor Lov. Ifølge denne Instrug, tror jeg, at Politiet til enhver Tid hos Kommandanten kan kræve Bistand til Undertrykkelse af Oprør og Opstøjer; men hvis det skulde kunne lykkes at faae det ordnet saaledes, som jeg her har antydet, saa vilde det jo være rigtigst ogsaa at forandre Forholdet noget med Hensyn til Mandstabsets Vævning. Det er jo nemlig nu saaledes ved alle Forstærkningsafdelingerne, at efter endt Øvelse skulle Vaaben, Munderingsager osv. afleveres til Løshuset; men det er jo yvinesaldende, at, hvis der opstod Arbejdsopstier f. Ex. ved de store Kul- og Legværker ved Hælsø, saa kunde meget godt Halvdelen af Bornholms Bøndergaarde og maasse ogsaa af Kjøbstæderne være afbrændte, inden det rekvirerede Mandskab kunde være indkaldt og bevæbnet. I Militærens Dage hængte det jo saaledes sammen, at enhver Mand havde sine Vaaben hængende hjemme paa sin Væg, og Øvrigheden kunde da henvende sig endog blot til en Kompagnichef med Forlangende om at faae Understøttelse i saadanne Tilfælde, og Understøttelsen kunde da ydes let og hurtigt. Mine Betænkkeligheder ved den Ordning, som er foreslaaet, gaa altsaa ud paa, at Bornholms Væbning er foreslaaet noget for meget i Form med en Forstærkningsafdeling. Jeg tror f. Ex. ikke, det er fornødent, at Mandstabet saa at sige hjemsendes paa den Maade, som det sker ved Forstærkingen. Dette behøves ikke, thi Mandstabet er jo paa Bornholm; det er jo ikke saa langt borte, og dersom denne Indkaldelse skal kaldes for en Byrde for Bornholms Befolkning, saa tror jeg at turde sige, at det er en Byrde, som Befolkningen og det værnepligtige Mandskab meget gjerne paatager sig. Jeg tror, at den værnepligtige Befolkning meget gjerne vil være villig til for en Dagstid, eller hvor længe det nu kan være, at deltage i Opretholdelsen af den offentlige Orden, og jeg tror, at den øvrige Befolkning, altsaa den ikke værnepligtige Befolkning vilde sætte overordenlig Pris paa, at Forholdene vare ordnede saaledes, at Væbningen let kunde komme til Raadighed og Anvendelse i det af mig her nævnte Tilfælde. — Jeg skal tillade mig at henlede Opmærksomheden paa en Trykfeil, som jeg tror der findes i Lovforslagets § 140. Der henvises nemlig der til, at de øvrige Befalingsmænd ere til Tjeneste ved de i § 139 nævnte Afdelinger; men det skal vistnok være ved de i § 135 nævnte Afdelinger.